

Havasi Beáta

A felvételi menedzsment jó gyakorlata a Babus Jolán Középiskolai Kollégiumban

BEVEZETÉS

Kollégiumunk földrajzi elhelyezkedéséből adódóan sok tekintetben marginalizált helyzetű, hiszen az ország észak-keleti, beregi térségének központjában, Vásárosnaményban található. A Babus Jolán Középiskolai Kollégium 1989-es megalakulásától eltelt időszak bizonyítja, hogy intézményünk a város egyik meghatározó, sajátos arculatú intézménye, egyben megyei és országos szinten a szakmai központ szerepét tölti be. Átlagosan 200 tanuló számára biztosítja a továbbtanulás feltételrendszerét, sok kollégista számára pedig az otthon szerepét tölti be.

A szakmai munka meghatározója a hagyományörzés, az érték megtartás mellett a fejlesztő, önfejlesztő tevékenység, melynek eredményeként a kollégium azon intézmények közé tartozik, amelyek a törvényi szabályozás megjelenése előtt a neveléstudományok eredményeit, a pedagógiai gyakorlat tapasztalatait felhasználva, képesek voltak a megújulásra. Ennek a szemléletnek köszönhetően intézményünk a kollégiumi szakma egyik meghatározó műhelyévé vált. Kezdetektől fogva a szakmai megújulásra, innovációra törekedett. Az önfejlesztő attitűd a pályázati gyakorlatból nőtte ki magát, és a folyamatos, tudatos fejlesztés immár részévé vált a mindennapi munkának. Ennek egyik mérföldköve az Arany János Program. Kollégiumunk az elsők között indította el a Halmozottan Hátrányos Helyzetű Tanulók Arany János Kollégiumi-Szakiskolai Programját.

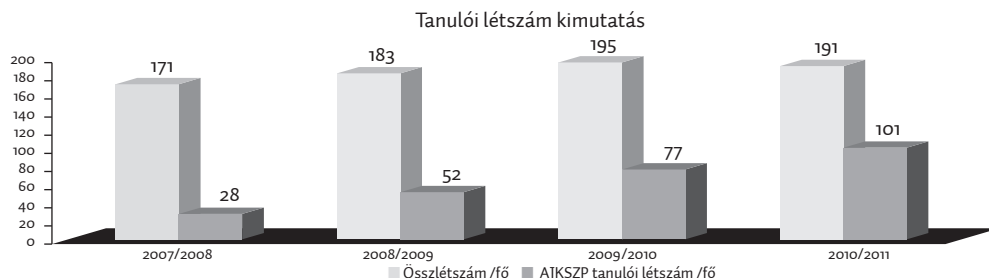
Intézményünk számára az AJKSZP szakmai tapasztalatainak, hozadékainak közreadása a fejlesztő munka fontos állomása. A mögöttünk álló négy év szakmai munkájának összegzése, ugyanakkor a kiindulópontja a további fejlesztésnek, önfejlesztésnek. Bázisintézményként (1999) és referencia intézményként (2010) célunk a szakmai tapasztalatok közzététele, átadása, ami hatékonyan segítheti a kollégiumokban folyó szakmai munkát.

MILYEN CÉLOK VEZÉRELTEK BENNÜNKET?

Az immár negyedik éve eredményesen működő program során kidolgozásra került az intézmény felvételi menedzsmentje. A program bevezetését megelőzően, hasonlóan a legtöbb kollégiumhoz nem végeztünk ilyen irányú tevékenységet. A célcsoport felkutatása és beiskolázása intézményünkben jelenleg is hatékonyan működik.

A felvételi menedzsment eredményessége statisztikai adatokkal alátámasztható. A kidolgozott eljárás sikerességét bizonyítják a növekvő tanulói létszámadatok. Immár negyedik éve működik intézményünkben a program, a következő tanévben indítjuk az 5. évfolyamot. Ebben a tanévben 70 tanuló jelentkezett a 25 helyre és intézményi szinten is létszámnövekedés indult el az utolsó három évben (1. ábra).

1. ÁBRA: A tanulói létszám változása

Térségünkben a földrajzi, gazdasági és egyéb viszonyokból adódóan nagyon magas a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos tanulók aránya. Ez a kollégiumi létszámadatokban is tükröződik.

A fejlesztés során célunk a szociális és kulturális hátrányok mérséklése, az esélykülönbségek csökkentése. A kollégium feladata, hogy a program célcsoportjaihoz tartozó gyermekeket államilag elismert szakképesítéshez segítse, a képző intézménnyel a tanári és szülői együttműködést megszervezze és megvalósítsa, az inkluzív pedagógiai közeget megteremtse a diákok lemorzsolódásának elkerülése érdekében.

A felvételi menedzsment alkalmazásával a tanulók, szülők egyenlő hozzáférést igyekszünk biztosítani a minőségi neveléshez, oktatáshoz. Célunk a beiskolázási körzetben a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók és szüleik tájékoztatása a programról.

A tájékoztatásnak, a partneri kör bővülésének, valamint a pozitív visszajelzéseknek köszönhetően a program egyre szélesebb körben ismert a tanulók, a szülők és az általános iskolák körében. A beiskolázási létszám évről évre történő növekedése azt mutatja, hogy a térségben továbbra is szükség van a felzárkóztatásnak erre a formájára, hiszen segítségével sokféle hátrányt (szociális, kulturális) tudunk kompenzálni.

A felvételi menedzsment „jó gyakorlatunkat”, amely egy hatékonyan működő felvételi rendszer, elsősorban olyan intézményeknek ajánljuk, ahol az esélykülönbségek csökkentését, a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű tanulók fejlesztését tűzték ki célul. Ezen tanulók felkutatásához, toborzásához ajánljuk eljárásunkat, illetve létszámgondokkal küzdő kollégiumok is adaptálhatják intézményükre a létszám növelése érdekében.

A „JÓ GYAKORLAT” ALKALMAZÁSA

- A projektterv kiemelt tevékenységterületei a következők lehetnek:
- tájékoztatás az általános iskolai igazgatók részére;

- iskola-előkészítő foglalkozások az általános iskolákban 7- 8. osztályban;
- pályorientációs foglalkozások az általános iskolákban- a megfelelő szakma kiválasztásának segítése 7. illetve 8. osztályban;
- a program megismertetése a különböző médiákban, szórólapokon, honlapon keresztül;
- a tanulók hátrányos helyzetéről való tájékozódás – önkormányzati gyámügyes, általános iskola, szülő;
- a pályázatot benyújtó tanulók körében családlátogatások; a motivált, motiválható gyerekek, családok megkeresése, hogy időben megkezdhessük a felkészítést a középiskolára, kialakítsuk a kötődést a kollégium felé;
- pályaválasztási szülői értekezleteken való részvétel az általános iskolákban;
- a tanulók jelentkezése a programba;
- felvételi elbeszélgetés – szülő és tanuló részvételével túljelentkezés esetén;
- döntés a programba való felvételtől, várólista elkészítése;
- a tanulók kiértékelése;
- a tanulók jelentkezése a szakiskolába;
- kollégiumi jelentkezési lapok előkészítése;
- kollégiumi jelentkezési lapok, kitöltése, eljuttatása a kollégiumba;
- előkészítő tábor;
- beiratkozás.

A felvételi menedzsment az AJKSZP egyik kiemelt feladata, ezért a program megvalósításának alapját képezi. A felvételi eljárás az egész tanévet lefedi, folyamatos, sok időráfordítással járó tevékenység, melyet a beiskolázási körzetnek megfelelően térben és időben kiszélesítettük. A célcsoportba tartozó tanulók felkutatása és beiskolázása érdekében fontos a kapcsolati háló kiépítése az érintett oktatási intézményekkel, szakszolgálatokkal, gyermekjóléti szolgálattal, gyermekvédelmi szakellátó rendszerrel, önkormányzatokkal, kisebbségi önkormányzatokkal, munkaügyi szervezetekkel, civil szervezetekkel. Elengedhetetlen az intézmények között és az intézményen belüli hatékony együttműködés, feladatmegosztás. A program bevezetése kapcsán fontos mérlegelni, hogy a nevelőtestületen belül kik kapjanak külön megbízatást. A sikeres adaptációhoz szükséges egy projektfelelős, aki szervezi, összehangolja a felvételi eljárást, iskolatitkár, aki a postai, telefonos egyeztetéseket lebonyolítja; valamint egy nevelőtestületi team, akik részt vesznek a felvételi eljárás lebonyolításában. Intézményünkben a felvételi menedzsment kidolgozására munkacsoportot hoztunk létre. A megvalósításban a tantestület valamennyi tagja részt vett.

Kidolgozásra került a felvételi eljárásrend, valamint a hozzá kapcsolódó dokumentumok:

- iskola-előkészítő foglalkozások tematikája, jelenléti ív, foglalkozási napló;
- pályorientációs foglalkozások tematikája, jelenléti ív, foglalkozási napló;
- családlátogatás szempontrendszere, kérdőíve, ütemterve;
- kollégiumi jelentkezési lap;
- elbeszélgetés dokumentációja – tartalmi szempontjait külön eljárásrend tartalmazza – túljelentkezés esetén;

- felvételt nyert tanulók névsora, várólista elkészítése;
- kiértékelések;
- beiratkozás dokumentációja-megállapodás a szülőkkel és a tanulókkal a programról – a dokumentáció tartalmi szempontjait külön eljárásrend tartalmazza;
- előkészítő tábor (a már felvételt nyert tanulóknak) tematikája.

A felvételi menedzsment két nagy részre bontható. Az egyik a tanulók felkutatása, toborzása, a másik a felvételi eljárás. A toborzás során elsődleges cél a program megismertetése, a tájékoztatás, a célcsoportba tartozó tanulók feltérképezése. A kollégium az elmúlt 4 év során elkészítette portfólióját, ami az intézmény arculatát tükrözi (prospektus a kollégiumról, az AJKSZP-ről, hirdetés, prezentáció, honlap), melynek segítségével igyekszünk minél több módon eljutni a célcsoportba tartozó tanulókhöz és szüleikhez.

A megkeresés különböző formái:

- tájékoztatás az általános iskolai igazgatók részére;
- iskolai életre való felkészítő foglalkozások általános iskolai tanulók részére;
- pályaaorientációs foglalkozások szervezése a térség általános iskoláiban;
- az iskolák személyes megkeresése, tájékoztató;
- pályaválasztási szülői értekezlet a térség általános iskoláiban a szakiskolával közösen;
- a program megismertetése a különböző médiumokban, szórólapokon, honlapon keresztül;
- nyílt nap a szakiskolával közösen.

Felvételi eljárásrendünket úgy alakítottuk ki, hogy minél hamarabb és minél több módon kapcsolatba kerüljünk a tanulókkal és szüleikkel. A tanulókkal már 7. osztályban felvesszük a személyes kapcsolatot az általános iskolákon keresztül az iskola-előkészítő és a pályaaorientációs foglalkozások keretében.

Pályaaorientációs foglalkozásokat szervezünk a térség azon általános iskoláiban, ahonnan az utolsó 2 évben a célcsoportból a szakiskolába jelentkező tanulók száma a legmagasabb volt. A foglalkozások kéthetente három órában kerülnek megszervezésre. A pályaaorientációs foglalkozásokon a szakoktató kollégák és a szakelméleti tanárok az általános iskola településén lakó 11–13. évfolyamos tanulóink segítségével mutatják be a szakiskolában oktatott szakmákat, illetve azok jellemző munkafogásait. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a tanulók fogékonyabbak, nyitottabbak kortársaik tapasztalataira, élményeire.

Az iskolai életre való felkészítő foglalkozásokat havonta 4-4 órában a térség azon nyolc általános iskolájában szervezünk, ahonnan az iskolába jelentkezők száma az előző tanévben a legmagasabb volt.

A programba bekerülő tanuló így már ismeri a szakiskola képzési rendszerét, a középiskolai tanárokat. A tanulók megismerésének, beilleszkedésének ideje lerövidül, az általános iskolából a középiskolába történő átmenet zökkenőmentesebben zajlik. Célunk, hogy a foglalkozásokon részt vevő tanulók legalább 10%-a jelentkezzen a programba.

A tanulók jelentkezése a programba pályázati úton történik. A pályázathoz a törvényileg előírtakon túl (szülői nyilatkozat, a tanulói adatlap, a HHH igazolás), az intézmény felvételi eljárása alapján csatolni kell egy kézzel írott tanulói önéletrajzot és hitelesített naplómá-solatot, ami lehetőséget biztosít a tanulók sokoldalú megismerésére.

A családlátogatás kidolgozott szempontrendszer alapján történik, melynek célja a személyes találkozás, tájékoztatás, valamint lakhatási és szociokulturális körülményeknek a megismerése. A családlátogatásokra a tanulói pályázatok beérkezése után kerül sor. A családlátogatás előkészítése az általános iskolákkal, az osztályfőnökökkel együttműködve történik; telefonszámok beszerzése, telefonos kapcsolatfelvétel a szülőkkel, egyeztetés, a családlátogatások útvonaltervének elkészítése. Célunk, hogy a célcsoportba tartozó, felkutatott családok mindegyikéhez eljussunk. A munkacsoport vezetője valamennyi családlátogatáson jelen van.

A program eredményessége szempontjából kiemelt szerepe van a tanulói, valamint a szülői elköteleződésnek. A felvételi elbeszélgetés lehetőséget biztosít a tanulóval való személyes találkozásra, ahol jelen van a kollégiumi és az iskolai programfelelős, a munkacsoport-vezető, és a leendő csoportvezető.

A felvételi elbeszélgetés szempontrendszere:

- megjelenik-e a szülő és a tanuló az elbeszélgetésen;
- a tanuló jelentkezési szándéka a programba, az iskolába;
- a szülők és diákok együttműködési készsége;
- nyilatkozat az AJKSZP-ben való részvételről.

A döntés meghozatala a programba való felvételtől, valamint a várólista elkészítése rendkívüli nevelőtestületi értekezleten történik, valamennyi kollégiumi nevelőtanár, valamint az iskolai programfelelős és munkacsoport-vezető részvételével. Túljelentkezés esetén a várólista kialakítása a pedagógusok javaslatai alapján, súlypontozással történik. A nevelők a családlátogatások számának arányában tehetnek javaslatot. Ha nem mindenki tud a meghatározott létszámnak megfelelő tanulót javasolni, akkor a felvétel lehetőségét megkapják azok a tanulók, akiket más kollégák javasolnak.

A rangsorolás során figyelembe vett szempontok:

- a tanuló megfelel-e a programban kiírt feltételeknek (HHH tanuló);
- a tanuló jelentkezési szándéka a programba, az iskolába;
- a szülők és diákok együttműködési készsége;
- családlátogatás tapasztalatai;
- a szociális háttér tényezői,;
- a tanuló tanulmányi eredménye;
- egyéb szempontok.

A felvételi eljárás a tanulók kiértékelésével zárul. Szükség esetén az általános iskolákban lehetőség van a tanulói jelentkezési lapok módosítására (rangsormódosítás, új tanulmányi terület felvétele). Amennyiben a tanulók az iskolába is felvételt nyernek, az új tanévtől már részt vehetnek a programban.